

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Jana Čížka a Mgr. Karla Černína, Ph.D., ve věci

žalobce: **V. E.**

zastoupený advokátkou JUDr. Kateřinou Tomkovou,
sídlem Biskoupky 33, Ivančice

proti
žalovanému: **Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj**
sídlem Moravské nám. 1/1, Brno

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem či donucením žalovaného

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

- 1. Žalobce se návrhem doručeným žalovanému dne 6. 12. 2023 a později doplněným podáními ze dne 26. 1. 2024 a 28. 2. 2024 domáhal toho, aby žalovaný zapsal k pozemku p. č. X zapsaném na listu vlastnictví č. X pro k. ú. X, obec X (dále jen „dotčený pozemek“), poznámku podle § 23 odst. 1 písm. o) zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění zákona č. 240/2022 Sb. (dále jen „katastrální zákon“) o tom, že

o dotčeném pozemku je vedeno dědické řízení u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 58 D 1939/2011.

2. Žalovaný opakovaně vyzval žalobce k upřesnění návrhu a k přeložení žaloby (s potvrzením o jejím podání u soudu), na jejímž základě má být poznámka zapsána. Žalobce setrval na tom, že žalobou odůvodňující zápis poznámky je žádost o projednání pozůstalosti o aktivech, které se objevily až po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti ve věci dědictví po matce žalobce v dědickém řízení vedeném u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 58 D 1939/2011.
3. Přípisem ze dne 15. 3. 2024 oznámil žalovaný žalobci, že zápis neprovede z důvodu, že nebyly předloženy doklady zakládající důvod zápisu poznámky, neboť na základě žádosti o projednání pozůstalosti o nově objevených aktivech pozůstalosti nelze poznámku podle § 23 odst. 1 písm. o) katastrálního zákona zapsat.
4. Žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu třetího zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou dne 23. 3. 2024 se žalobce domáhá toho, aby soud uložil žalovanému, aby zapsal k dotčenému pozemku poznámku o tom, že je o něm vedeno u Městského soudu v Brně dědické řízení pod sp. zn. 58 D 1939/2011.
5. Žalobce poukázal na svoji argumentaci použitou již v podáních adresovaných žalovanému. Zopakoval, že žádost o dodatečné projednání pozůstalosti o nově objevených aktivech pozůstalosti podle § 193 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 414/2023 Sb. (dále jen „ZZŘS“) představuje žalobu *sui generis* ve smyslu § 42 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Z § 23 odst. 1 písm. o) katastrálního zákona neplyne, že by bylo možné zapsat poznámku pouze v případech, kdy byla podána určovací žaloba. Žalovaný proto byl povinen zapsat poznámku do katastru nemovitostí podle návrhu žalobce.

Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby, neboť má za to, že jeho postup nebyl nezákonný. Setrval na stanovisku, že žalobcem podaná žádost o dodatečné projednání nově objevených aktiv pozůstalosti po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti není žalobou ve smyslu § 79 odst. 1 o. s. ř. ani žalobou *sui generis*, jak tvrdí žalobce, neboť jejím předmětem není úprava dvoustranných právních poměrů mezi účastníky soudního řízení (žalobcem a žalovaným); ostatně v pozůstalostním řízení ani není žádný z účastníků označen jako žalovaný. ZZŘS rozlišuje terminologicky mezi návrhem a žalobou, přičemž pro podání, na základě něhož lze zahájit řízení o projednání nově objevených aktiv pozůstalosti podle § 193 odst. 2 ZZŘS, používá pouze termín *žádost*, která ale nemusí splňovat požadavky na návrh ani žalobu.

Splnění procesních podmínek a vymezení soudního přezkumu

7. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou (§ 82 s. ř. s.) a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené.
8. Pokud jde o vyčerpání jiných právních prostředků ochrany nebo nápravy (§ 85 s. ř. s.), katastrální zákon ani obecné právní předpisy o správním řízení neupravují prostředky, které by žalobce mohl využít ke své ochraně nebo nápravě tvrzeného nezákonného zásahu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2010, čj. 4 Aps 2/2010-44, č. 2339/2011 Sb. NSS). Žaloba je proto přípustná.

9. Ve věci samé rozhodl soud bez jednání. Žalobce i žalovaný s tímto postupem vyslovili výslovný souhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Dokazování soud neprováděl, neboť vycházel z obsahu správního spisu, o jehož obsahu stejně jako o základních skutkových okolnostech věci není mezi účastníky sporu.
10. Podle § 87 odst. 1 s. ř. s. soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.

Posouzení žaloby

11. Podle závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2012, čj. 4 Aps 4/2011-68, č. 2600/2012 Sb. NSS, se „*soudní ochrany proti provedení či neprovedení poznámky do katastru nemovitostí [...] lze ve správním soudnictví domáhat v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s.*“ Byť tento závěr vyslovil Nejvyšší správní soud při výkladu zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění účinném do 31. 12. 2013, lze jej bezpochyby vztáhnout i na totožný institut poznámky podle § 23 katastrálního zákona. Žalobce tedy k ochraně proti tvrzené nezákonnosti využil správný žalobní typ.
12. Podle § 82 s. ř. s. platí, že *každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.*
13. Jak uvádí ustálená judikatura správních soudů, že žaloba na ochranu před nezákonným zásahem je důvodná, jsou-li kumulativně splněny podmínky plynoucí z § 82 s. ř. s. blíže vymezené v rozsudku ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS. Podle něj žalobce musí být *přímo* (1. podmínka) *zkrácen na svých právech* (2. podmínka) *nezákonným* (3. podmínka) *zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím* (4. podmínka), *a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo přímo proti němu zasaženo* (5. podmínka). Je-li žaloba důvodná, soud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky, anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem (§ 87 odst. 2 věta první s. ř. s.).
14. Jak již bylo uvedeno, neprovedení zápisu poznámky do katastru nemovitostí je zásahem, který z hlediska formy ani obsahu není rozhodnutím správního orgánu. Soud se proto zabýval primárně otázkou zákonnosti postupu žalovaného.
15. Podle § 23 odst. 1 písm. o) katastrálního zákona se k nemovitosti zapisuje poznámka o *podané žalobě, kterou se navrhovatel domáhá, aby soud vydal takové rozhodnutí týkající se nemovitostí evidovaných v katastru, na jehož základě by mohl být proveden vklad do katastru, pokud se na jeho základě nezapisuje poznámka spornosti zápisu.* Předmětem sporu mezi žalobcem a žalovaným je pouze právní otázka, zda se citované ustanovení vztahuje i na žádost o dodatečné projednání pozůstalosti o nově objevených aktivech pozůstalosti podle § 193 odst. 2 ZZŘS.
16. Komentářová literatura k § 23 odst. 1 písm. o) katastrálního zákona uvádí: „*Poznámka se zapisuje na základě žalobního návrhu, který byl doručen soudu v případě, že je žalováno na nahrazení projevu vůle, na vydání konstitutivního rozhodnutí, o určení existence či neexistence práva nebo o určení, zda právní jednání, na jehož základě má být zapsáno právo do katastru, je*

neplatné, zdánlivé nebo zrušené, za předpokladu, že nejde o žalobu, podle které by se zapisovala poznámka spornosti.

*Mezi žaloby, které směřují k vydání rozhodnutí, kterým vzniká, mění se nebo zaniká právo (konstitutivní rozhodnutí), příkladmo patří vypořádání společného jmění manželů (§ 765 odst. 2 obč. zák.), zřízení věcného břemene bydlení pozůstalému manželovi (§ 767 odst. 2 obč. zák.), zrušení věcného břemene bydlení jednomu z rozvedených manželů (§ 768 odst. 1 obč. zák.), zřízení věcného břemene bydlení jednomu z rozvedených manželů (§ 768 odst. 2 obč. zák.), zřízení nezbytné cesty (§ 1029 odst. 2 obč. zák.), přikázání pozemku do vlastnictví zřizovatele stavby (§ 1086 odst. 2 obč. zák.), žaloba o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví (§ 1143 obč. zák.), změna určení podílu na společných částech věci u bytového spoluvlastnictví (§ 1162 obč. zák.), zrušení účasti spoluvlastníka v přídatném spoluvlastnictví a přikázání jeho podílu (§ 1228 obč. zák.), zkrácení nebo prodloužení vydrženého práva stavby (§ 1244 odst. 2 obč. zák.), zrušení věcného břemene za náhradu při trvalé změně vyvolávající hrubý nepoměr mezi zatížením služebné věci a výhodou panujícího pozemku nebo oprávněné osoby (§ 1299 obč. zák.), převedení majetku do jiného svěřenského fondu (§ 1473 obč. zák.), zrušení zákazu zcizení a zatížení (§ 1569 obč. zák.).“ [Šustrová, D., Borovička, P., Holý, J.: *Katastrální zákon: Praktický komentář* (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2024-7-12). ASPI_ID KO256_p12013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X].*

17. Obdobný výčet lze nalézt i v dalším komentáři, který uvádí, že: „Tuto poznámku lze zapsat jedině, když podaná žaloba není žalobou, na základě které by se zapisovala poznámka spornosti zápisu podle § 24. Právo bude rozhodnutím soudu teprve určeno, ale v katastru bude alespoň poznámka o tom, že probíhá soudní řízení. Může se jednat o případy, kdy soud pro závažný důvod na návrh manžela společné jmění zruší nebo zúží jeho stávající rozsah (§ 724 obč. zák.), nedohodnou-li se manželé o vypořádání, může každý z nich navrhnout, aby rozhodl soud (§ 740 obč. zák.), pozůstalý manžel, popřípadě rozvedený žádá soud, aby založil v jeho prospěch právo odpovídající věcnému břemenu bydlení, nejdéle však do doby, než dítě, splňující podmínky stanovené v § 767 odst. 2 obč. zák., nabude trvale schopnost samo se živit (§ 767 odst. 2 a 768 odst. 2 obč. zák.), soud rozhoduje o nezbytné cestě (§ 1029 obč. zák.), soud na návrh některé ze stran přikáže pozemek do vlastnictví zřizovatele stavby (§ 1086 obč. zák.), nedohodnou-li se spoluvlastníci o zrušení spoluvlastnictví, rozhodne o něm na návrh některého ze spoluvlastníků soud (§ 1143 obč. zák.), spoluvlastník se domáhá, aby soud účast spoluvlastníka v přídatném spoluvlastnictví zrušil a přikázal jeho podíl za náhradu zbývajícím spoluvlastníkům podle poměru jejich podílů (§ 1228 obč. zák.).“ [Barešová, E., Bláhová, I., Doubek, P., Janeček, B., Nedvídek, L., Šandová, H.: *Katastrální zákon: (Komentář Systém ASPI)*. Wolters Kluwer (cit. 2024-7-12). ASPI_ID KO256_2013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X].
18. Podle § 23 odst. 1 písm. o) katastrálního zákona lze zápis poznámky provést pouze na základě podané žaloby. Nejde tedy o jakýkoliv návrh zahajující podání v soukromoprávní věci. Tomu odpovídá i obsah citované komentářové literatury, která uvádí demonstrativní výčet takových žalob. Podle § 79 odst. 1 o. s. ř., který se na základě subsidiarity uplatní i v řízení podle ZZŘS (§ 1 ZŘS), platí, že řízení se zahajuje na návrh. Tento návrh, týká-li se dvoustranných právních poměrů mezi žalobcem a žalovaným, se nazývá žalobou. Pojem žaloby je tak vyhrazen pouze pro návrhy, kterými je zahajováno tzv. řízení sporné, pro které je určující uplatnění dispoziční a projednací zásady. Řízení o pozůstalosti, jež lze sice zahájit i na návrh, ale zpravidla je zahajováno z úřední povinnosti soudu bez návrhu (§ 138 ZZŘS), mezi sporná řízení bezesporu nepatří. Jeho účelem není jen úprava dvoustranných právních poměrů dvou osob (žalobce a žalovaný), nýbrž vypořádání pozůstalosti, jež se může dotýkat mnohem širšího okruhu účastníků [srov. komentář k § 98 in: Jirsa, J. a kol. *Zákon o*

zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2024-7-12). ASPI_ID KO292_p12013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X].

19. Je pravdou, že rozhodnutí soudu o pozůstalosti může být způsobilým podkladem pro vklad práva do katastru nemovitostí, a to i v případě, že jde o rozhodnutí vydané při dodatečném projednání pozůstalosti o nově objevených aktivech pozůstalosti. To však nic nemění nic na tom, že žádost o dodatečné projednání pozůstalosti o nově objevených aktivech pozůstalosti není žalobou ve smyslu § 79 odst. 1 o. s. ř.
20. Žalobci proto nelze přisvědčit, pokud tvrdí, že žádost podle § 193 odst. 2 ZZŘS, kterou se zahajuje dodatečné projednání pozůstalosti o nově objevených aktivech pozůstalosti, představuje specifický typ žaloby. I přes označení takového typu podání jako *žádost*, jde o pouhý návrh, kterým se iniciuje nesporné řízení, nikoliv řízení, jehož účelem by byla úprava *dvoustranných právních poměrů mezi žalobcem a žalovaným*. Nic na tom nemění, že i na toto podání se vztahují obecné požadavky na obsah a formu podání plynoucí z § 42 o. s. ř.
21. Uvedené závěry potvrzuje i skutečnost, že o probíhajícím řízení o pozůstalosti se v katastru nemovitostí eviduje pouze tzv. upozornění podle § 1 písm. f) katastrálního zákona. Podle § 21 odst. 1 písm. g) vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška), ve znění vyhlášky č. 346/2022 Sb. se totiž v katastru evidují mj. *upozornění na skutečnost, že probíhá řízení o pozůstalosti*. Na tuto okolnost ostatně žalovaný upozornil žalobce v jedné z výzev k doplnění návrhu. Pokud by do katastru nemovitostí měla být zapsána rovněž poznámka o dodatečném projednání pozůstalosti na žádost podle § 193 odst. 2 ZZŘS, byl by tentýž údaj v katastrálním operátu evidován duplicitně.
22. Soud tak dospěl k závěru, že žalovaný postupoval v souladu se zákonem, pokud navrhouvanou poznámku do katastru nemovitostí nezapsal. Tvrzený zásah není nezákonný. Soud se tedy za daných okolností již nezabýval posouzením ostatních shora uvedených podmínek důvodnosti zásahové žaloby (bod 13 tohoto rozsudku).

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

23. Soud shledal žalobu nedůvodnou, a proto ji zamítl podle § 87 odst. 3 s. ř. s.
24. Dokazování listinami předloženými žalobcem soud neprováděl pro nadbytečnost, neboť jsou součástí předloženého spisu, jehož obsahem se dokazování neprovádí. O obsahu spisu ani o základních skutkových okolnostech případu není mezi oběma účastníky sporu.
25. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, jelikož nebyl ve věci ani z části úspěšný. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, ale nad rámec jeho běžné úřední činnosti mu žádné důvodně vynaložené náklady nevznikly. Soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 31. července 2024

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu